

***“ТОМ НАР ЭНЕРЖИ” ХХК-НИЙ ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ, ЕСӨНБУЛАГ СУМ,
ХАРЗАТ БАГ “10 МВТ ХҮЧИН ЧАДАЛТАЙ ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ
ХУРИМТЛУУРЫН СТАНЦ” -ЫН 2026 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ***

2025 он

БАТЛАВ:

ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫ

Г. ЭНХМӨНХ

ХЭРЭГЖИЛТИЙН

ГАЗРЫН ДАРГА

ЗӨВШӨӨРЧ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:

Х. ТЭГШЭЭ

“ТОМ НАР ЭНЕРЖИ” ХХК-НИЙ

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

**“ТОМ НАР ЭНЕРЖИ” ХХК-НИЙ ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ, ЕСӨНБУЛАГ СУМ,
ХАРЗАТ БАГ “10 МВТ ХҮЧИН ЧАДАЛТАЙ ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХУРИМТЛУУРЫН
СТАНЦ” -ЫН 2026 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТЕРИЙН ДУГААР: 6357229

ХЯНАСАН:

Г. ЯЛГУУН

ХБОБХГ-ЫН МЭРГЭЖИЛТЭН

БОЛОВСРУУЛСАН:

ТОМ НАР ЭНЕРЖИ ХХК-ИЙН

Б. ГАНТӨГС

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН

АГУУЛГА

НЭГ. ТӨСЛИЙН НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТУУД.....	4
1.1 Том нар энерги” ХХК-ний тухай	4
1.2 Төслийн зорилго.....	4
1.3 Төслийн талбайн байршил	4
1.4 Алтай-Улиастай эрчим хүчний систем.....	6
1.5 Төслийн гол ба болзошгүй нөлөөллийн тодорхойлолт.....	7
1.6 Төслийн орчны нийгмийн төлөв байдал.....	9
ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ (БОМТ).....	10
2.1 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ	10
2.2 БОМТ-ний нийт зардал, түүний бүтэц	11

НЭГ. ТӨСЛИЙН НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТУУД

1.1 Том нар энерги” ХХК-ний тухай

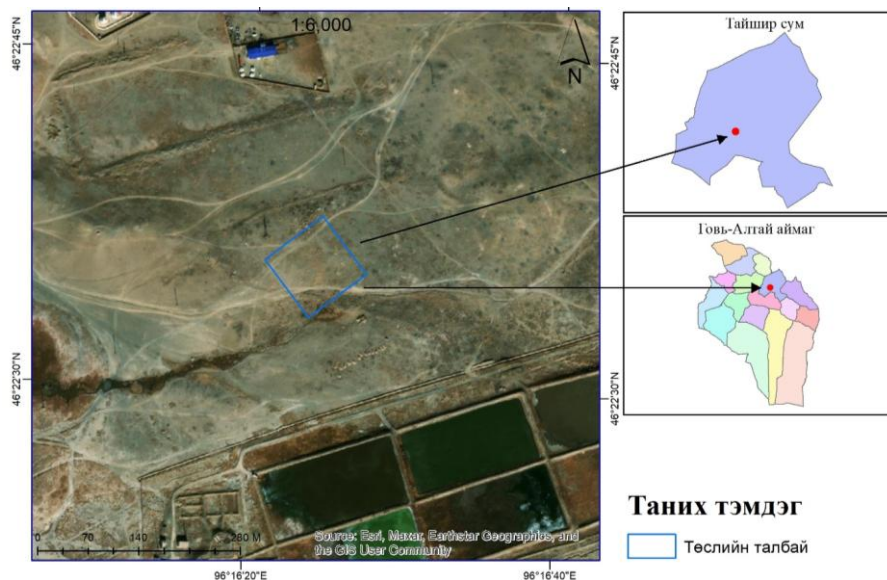
Төслийн нэр:	“10 МВТ хүчин чадалтай Эрчим хүчний хуримтлуурын систем”
Төсөл хэрэгжүүлэгч:	“Том нар энерги” ХХК Регистрийн дугаар 6357229 Улсын бүртгэлийн дугаар 9011813947
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Баянзүрх дүүрэг, 8 дугаар хороо, Улаанхуаран 1 Утас: +976-99903481, +976-9526-1119 Имэйл: tomnarenergy@gmail.com
Төсөл хэрэгжих газрын байрлал:	Говь-Алтай аймаг, Есөнбулаг сум, Харзат баг

1.2 Төслийн зорилго

Компани 4510 кодтой Гадаад худалдаа эрхлэхээс гадна 4652 кодтой “Сэргээгдэх эрчим хүчний тоног төхөөрөмжийн худалдаа” эрхэлдэг бөгөөд энэхүү төсөл нь компанийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, үндэсний баялаг бүтээх, эко орчин бий болгох, ногоон бизнесийн хүрээнд “10 МВт хүчин чадал бүхий хоногт 42 мян.кВт цаг цахилгаан эрчим хүч нийлүүлэх багтаамжтай батарей хуримтлуурт цахилгаан станц” барьж 2025 оны 12 сарын 12-ны өдөр улсын комисс ажиллаж байнгын ашиглалтад хүлээн авлаа.

1.3 Төслийн талбайн байршил

Төслийн талбай нь Говь-Алтай аймгийн Есөнбулаг сумын төвөөс зүүн урагш аймгийн аж үйлдвэрийн зориулалтаар олгогдох газрын бүсэд байршилтай ба өөрийн аймгийн төвөөс 3.3 км, Улаанбаатар хотоос 1100 км зайд алслагдсан байна.

Зураг 1. Төслийн талбайн байршил

Говь-Алтай аймаг. Есөнбулаг сум. Харзат баг. Говь-Алтай аймгийн Есөнбулаг сумын Засаг даргын 2024 оны 04 сарын 22-ны өдрийн А/51 тоот захирамжаар Харзат багийн Цэвэрлэх байгууламжийн хойд талд 8208006747 нэгж дугаартай 10,000 м² хэмжээтэй

Есөнбулаг сумын ЗДТГ-ын эзэмшилд олгосон газар дээр “Том нар энерги” ХХК “10 МВТ-ын хүчин чадалтай эрчим хүчний хуримтлуурын систем байгуулах” төслийг хэрэгжүүлээ.

Зураг 2. “Том нар энерги” ХХК-ийн “Том нар” батарей хуримтлуурын станц 2025.12.12

1.4 Алтай-Улиастай эрчим хүчний систем

Алтай-Улиастайн Эрчим Хүчний Систем (АУЭХС) ТӨХК нь 2009 оны 4 дүгээр сараас үйл ажиллагаагаа явуулж Говь-Алтай, Завхан аймгийн хэрэглэгчдийг цахилгаан эрчим хүчээр хангаж байгаа ба харьяандаа “Есөнбулаг Эрчим Хүч” ХХК, “Тайшир-Гуулин УЦС” ХХК, “Галуутай-Хүнгүйн УЦС” ХХК, “Тосонцэнгэлийн УЦС” ХХК зэрэг 4 компанитай. Тус систем нь Завхан аймаг дахь салбар, Сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэр бүхий 6 сум, давхардсан тоогоор дизель станцаар 43 сум, 2 тосгоныг эрчим хүчээр хангаж байна. Системийн нийт хэрэглээний 30%-ийг Тайширын усан цахилгаан станц хангадаг ба Говь-алтай аймгийн 5 сумыг 35 кВ-ын Ховдын Дарви шугамаар дамжуулан ББЭХС-ээс цахилгаан эрчим хүч худалдан авч хангаж, тусдаа ажиллаж байна. АУЭХС нь нийт 14 МВт-ын суурилагдсан хүчин чадал бүхий 6 усан цахилгаан станц, 2 дизель цахилгаан станц болон сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрүүдээс бүтсэн, нийт 34,4 МВт суурилагдсан хүчин чадалтай систем юм.

Зураг 3. Техногений нөлөөллийн бүс дэх төслийн талбайн байршил, 2024 он

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хийсэн судалгаа, судалгаанаас гарсан бодит үр дүн

№	Судалгааны төрөл, чиглэл	Судалгааны цар хүрээ	Үр дүнд үндэслэсэн бодит шийдлүүд
1	Монгол улсын эрчим хүчний системийн одоогийн байдал	- Монгол улсын эрчим хүчний суурилагдсан хүчин чадал - Монгол улсын цахилгаан хэрэглээний үйлдвэрлэл, тулгамдсан асуудал - Эрчим хүчний дотоодын боловсруулалтын технологийн хувилбарууд - Импортын эрчим хүчний зайлшгүй шаардлага, түүний сайн, муу талууд - Төвийн бүсийн хоногийн болон жилийн цахилгааны ачаалал, график - Дамжуулах сүлжээ болон эрчим хүчний түгээлтийн зохицуулалт - Эрчим хүчний цаашдын өсөн нэмэгдэх хэрэгцээ, нийлүүлэлтийн таац	Бизнесийн судалгаагаа хэрэгжүүлэх шийдвэрийг гаргаж баримт бичиг бүрдүүлэхэд түншүүдтэй харилцаж эхэлсэн.
2	Эрчим хүчний хуримтлуурын систем	- Хуримтлуурын системийн технологи - Хуримтлуурын системийн тоног төхөөрөмж, ажиллах зарчим - Шаардлагатай засвар үйлчилгээний зайлшгүй үүсэх нөхцөл, эрсдэлүүд - Аюулгүй ажиллагааны шаардлага, стандартууд - Хөрөнгө оруулалтын олон улсын сонирхол, зээлийн нөхцөлийг судалсан.	Технологийн олон төрөлт хувилбарыг зэрэгцүүлэн судалж сонголт хийснээр төслийн эдийн засгийн үр ашгийг тооцсон. Анхны хөрөнгө оруулалтыг тооцсон.
3	Алтай-Улиастайн эрчим хүчний системийн судалгаа	- Бүс нутгийн байгаль цаг уур, газар зүй болон байгаль орчны нөхцөлүүд - Алтай-Улиастайн эрчим хүчний байгууламжийн үйл ажиллагаа, хүчин чадал, хэрэглээний хангамж, дутагдал	Төслийг хэрэгжүүлэх оновчтой байршлыг сонгож хуримтлуурын системийг хэрэглэх төслийг Монголд анх удаа эхлүүлж байна.
4	Монгол улсын эрчим хүчний салбарын эрх зүйн орчин	- Эрчим хүчний талаар төрөөс баримталж буй бодлого, түүний өөрчлөлт шинэчлэл - Эрчим хүчний салбарын үйл ажиллагааны хууль, эрх зүйн зохицуулалт - Сэргээгдэх эрчим хүчний салбарын эрх зүйн зохицуулалт	Төслийн ТЭЗҮ боловсруулж холбогдох яамны шинжлэх ухааны мэргэжлийн зөвлөлд хэлэлцүүлсэн.
5	Тусгай зөвшөөрөл авахтай холбоотой эрх зүйн орчны судалгаа	- Байгаль орчны багц хуулиуд, эрх зүйн орчин - Орон нутгийн удирдлага, засаг захиргааны нэгжийн удирлагын тухай хууль, эрх зүйн орчин	Тусгай зөвшөөрөл авахтай холбоотой баримт бичгийн бүрдүүлбэрийг хангаж эхэлсэн.

1.5 Төслийн гол ба болзошгүй нөлөөллийн тодорхойлолт

Байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийн тодорхойлолт Говь-Алтай аймгийн төв, Есөнбулаг сумын төв зэрэг суурьшлын давхцалын бүсэд эрчим хүчний үйлчилгээ, хангамжийг нэмэгдүүлэх батарей хуримтлуурын систем байршуулах төслийн талбайн бүс нутгийн байгаль болон амьдрах орчны төлөв байдлыг үнэлж үзээд экосистемийн хувьд эрс

өөрчлөлттэй, хүн-техник-технологийн хүчин нөлөөнд ихээхэн автсан орчин болсныг дээр өгүүлсэн судалгааны дүнд үндэслэн тогтоосон байна.

Хүснэгт 2. Төслийн бүс нутгийн байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ

Нөлөөллийн хүчин зүйлүүд	Төлөв байдлын гол үзүүлэлтүүд	Нөлөөлөл
Газар	Төслийн талбайн орчинд үйлдвэр-аж ахуйн зориулалтаар газар ашиглана. Одоохондоо тархай сийрэгдүү ашиглалттай, дэд бүтцийн байгууламжийн төвлөрөлтэй нь давуу тал болно. Бүс нутаг газар дүрсийн ноцтой өөрчлөлт бүдэг, олон төрлийн үйлдвэр-технологийн үйл ажиллагаа зэрэгцдэг. Төсөл өөрөө эзэмшлийн талбайнхаа 90 гаруй хувийг хатуу хучилттай болгон ашиглана.	Төслийн газар нь үйлдвэр-технологийн бүсэд олгогдсон сайн талтай ч газар олон төрлийн шууд нөлөөллүүд давхацсан нь өөрчлөгдсөн орчиныг үүсгэсэн. Тиймээс Хүний эрүүл мэндийг орчны бохирдлоос хамгаалах шаардлагатай.
Агаар	Төслийн талбай нь нэг талаас суурьшлын бүсийн салхин доор байршиж, нөгөө талаас олон салаа хөрсөн замын дунд орсон байршилтай. Салхины дээдх суурьшлын бүсээс хорт хийгээр бохирдсон агаараар салхилна. Төсөл өөрөө агаарт бохирдол үүсгэх тоосны болоод хийн ялгарал гаргахгүй.	Төслийн талбай бусад төслийн нөлөөллийн бүсэд орсон байх ба төсөл нь агаарын бохирдлын сөрөг нөлөөг бууруулах шийдэлтэй.
Усан орчин	Төслийн бүс нутагт гадаргын усны нөөц байхгүй. Төсөл хэрэгжүүлэгч технологийн хэрэгцээнд нэрмэл ус ашиглах бөгөөд түүнийг зөөвөрлөн авчирч ашиглана. Зөөврийн нэрмэл усыг худалдаж авна. Төслийн унд ахуйн хэрэгцээний усыг мөн зөөвөрлөн хэрэглэх бөгөөд зөөврийн усыг худалдаж авна.	Төслийн усны хэрэгцээг зөөвөр хангах бүрэн боломжтой. Төсөл хэрэгжүүлэгч өөртөө заавал усны эх үүсвэртэй байх шаардлагагүй.
Хөрс	Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөнд үзүүлэх нөлөө төслийн талбайгаар хязгаарлагдана. Төслийн эзэмшил газрын хөрсөн бүрхэвчийн 40.0 хувь нь хэдийнээ тахлагдаж эвдэрсэн. Цаашид төслийг хэрэгжүүлэхэд сүйтгэгдэх талбайн хэмжээ 90.0 хувьд хүрнэ. Төслийн талбайн ашиглалтгүй 10.0 хувьд ашиглалтын эрчим сул байна.	Хөрс-ургамал-амьдрах орчинд үүссэн өөрчлөлт болон сөрөг нөлөөллүүд ижил шалтгаантайгаас гадна бие биеэсээ харилцан хамааралтай байна. Тиймээс газрыг хамгаалснаар хөрсийг, хөрсийг хамгаалснаар ургамлыг хамгаалах боломжтой ба хамгааллын зарчим нь байгаль орчны суурь зарчмуудад нийцтэй байх боломжтой.
Ургамлан нөмрөг	Ургамлан нөмрөгт доройтлын индикатор ургамлын хувийн жин зонхилж байгаа ба ургамалгүй талбай хэмжээ төслийн талбайн 60.0 орчим хувьд байна. Цаашид ургамлыг биет хэмжээгээр сүйтгэх үйл ажиллагаа төслийн талбайн 90.0 хувьд хүрнэ. Төслийн талбайн ашиглалтгүй 10.0 хувьд ногоон байгууламж хийх боломжтой.	
Биологийн олон янз байдал	Төслийн талбайг чөлөөлж хатуу хучилттай болгоно. Төслийн талбайн ашиглалтгүй 10.0-д байршуулах ногоон бүсэд бүс олон зүйл ургамал байршуулна.	

1.6 Төслийн орчны нийгмийн төлөв байдал

Эрчим хүчний үйлчилгээ, хангамжийг нэмэгдүүлэх батарей хуримтлуурын систем байршуулах төслийн бүс нутагт нийгмийн өндөр ач холбогдолтой.

- МУ-ын эрчим хүчний аюулгүй байдлыг бэхжүүлж, импортын эрчим хүчний зардлыг бууруулна;
- Нэгдсэн сүлжээний хүчдэл давтамж тогтворжиж хэрэглэгч нар чанартай эрчим хүч ашиглана;
- Хязгаарлагддаг сэргээгдэх эрчим хүчийг хуримтлуулан ашиглана;
- ОХУ-с импортолж байгаа эрчим хүчийг орлоно;
- Орон нутагт ажлын байр нэмэгдэнэ.

Хүснэгт 3. Төслийн орчны нийгмийн төлөв байдал

Нөлөөллийн хүчин зүйлүүд	Төлөв байдлын гол үзүүлэлтүүд	Нөлөөлөл
ТХГН	Төслийн талбайн ойр орон нутгийн хамгаалалтад 50 хүртэл жилээр хамгаалах заалттай 7 газар байна. Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газруудын хамгийн ойр нь 7 км, хамгийн хол нь 41 км байршилтай.	Төслийн үйл ажиллагаанаас тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх сөрөг нөлөө тодорхойлогдоогүй.
Түүх соёлын дурсгалт зүйлс	2022 оны тооллогоор Говь-Алтай аймагт Улсын хамгаалалттай 9, аймгийн хамгаалалттай 33 газрыг бүртгэсэн. Бүртгэгдсэн түүх, соёлын дурсгалуудаас Есөнбулаг суманд олдвор бүртгэгдээгүй.	Сөрөг нөлөөлөл урьдчилсан байдлаар тодорхойлогдоогүй.
Нийгмийн төлөв байдал	Төсөл нь эрчим хүчний алдагдлыг бууруулахад шийдэлтэй нь нийгмийн өндөр ач холбогдолтой. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь төслийн судалгааг 7 жилийн турш нягт нямбайгаар хийж үе шаттай шийдвэрүүдийг гарган хэрэгжүүлж байгаа. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь баримт бичиг бүрдүүлбэр нь холбогдох хууль журмын дагуу бүрдсэн. Төслийн бүс нутгийн оршин суугчид нь эдийн засгийн төслүүдийг таньж мэдэх, төсөлд санал оруулах оролцоо бага зэргийн сулавтар.	Төсөл нь орон нутгийн өргөн хэрэгцээт асуудлыг шийдвэрлэнэ гэдгээ төсөл хэрэгжүүлэгч маш сайн ойлгож мэдэрч байгаа нь нэн сайн. Оршин суугчдын оролцоог хангах, тэдний эрх ашигт нийцтэй үйл ажиллагааг төслийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ (БОМТ)

2.1 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ

Менежментийн төлөвлөгөөний зорилго, зорилт

БОМТ-ний гол зорилго нь төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд 2026 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны хяналт, хамгааллын ажлыг багцалж төлөвлөхөд оршино. БОМТ үндсэн зорилгынхоо хүрээнд дараах ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.

- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангаж осол эрсдэлээс сэргийлэх арга хэмжээ авах
- Хог хаягдлын оновчтой менежмент хэрэгжүүлэх
- Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
- Байгаль орчны хамгаалахад сумын өнгө үзэмжийг сайжруулах, тав тухтай, эрүүл аюулгүй, хүрээлэн буй орчныг бий болгох зорилгоор зохион байгуулж байгаа ажилд идэвхтэй оролцно.

Менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ

БОМТ-г боловсруулахад БОАЖСайдын 2019 оны А/618 тоот тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, биелэлтийг тайлагнах” журмыг мөрдсөн ба төсөл нь “ХАА, үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал, дэд бүтэц”-ийн төслийн ангилалд хамаарна.

Хүснэгт 4. БОМТ-г боловсруулахад ашигласан баримт бичгийн жагсаалт

№	Баримт бичгийн нэр	Баримт бичгийн үндэслэл	Шаардлагын тодорхойлолт
1	Алтай-Улиастай эрчим хүчний системд холбогдон ажиллах “10 мвт хүчин чадалтай эрчим хүчний хуримтлуурын систем”-ийн техник эдийн засгийн үндэслэл	Төслийн хэрэгжүүлэх техник болон эдийн засгийн үндэслэлийг тодорхойлсон судалгаа, тооцооны баримт бичиг.	Төслийг хэрэгжүүлэх техник ажиллагааг нарийвчлан, технологийн болон менежментийг зардал тооцсон баримт бичиг.
2	ЭХЯамы Шинжлэх ухаан-технологийн зөвлөлийн хурлын тэмдэглэл, 2023-9-20-ны өдрийн V ээлжит хуралдаан	“10 мвт хүчин чадалтай эрчим хүчний хуримтлуурын систем” төслийг дэмжих тухай шийдвэр.	Төслийн хэрэгжих боломжийг тодорхойлсон ЭХ-ний салбарын анхан шатны зөвшөөрөл
3	Говь-Алтай аймгийн Есөнбулаг сумын газрын даамал Б.Дулмаагийн үйлдсэн газрын кадастр зураг	8208005520 тоот нэгж талбарын дугаартай 2381 квад.м. байршил, хэмжээ тодорхойлсон.	Төсөл хэрэгжих газрын газарзүйн байршлыг тодорхойлсон.
4	Говь-Алтай аймгийн Есөнбулаг сумын Харзат багийн нутагт хэрэгжүүлэх “10 МВТ хүчин чадалтай эрчим хүчний хуримтлуурын систем” төслийн БОТБҮ-ний тайлан	Байгаль орчны судалгаа, үнэлгээний мэргэжлийн “Эртэч наран” ХХК-д 2023 онд боловсруулсан.	БОТБҮ-ний шатанд БОННУ хийх шаардлагатай төслийн ангилалд хамаарч байгааг тогтоосон.

5	Төслийн Ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт	БОАЖЯамны 2023-10-27-ны өдрийн 12/5673 тоот албайн бичгээр төсөл хэрэгжүүлэгчид хүргүүлсэн.	БОННУ-г 2024 оны II улиралд багтаан яаманд ирүүлэх тухай шаардлага.
6	Төслийн байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний тайланг БОУАӨЯ-ний мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлсэн	БОУАӨЯ-ний 2024 оны 09 сарын 06-ны өдрийн хуралдаанаар БОННУТайланг хэлэлцсэн.	Тайлангийн хурлаар аюултай хог хаягдлыгхэрхэн устгах талаар хууль тогтоожийн хүрээнд ажиллах зөвлөмж өгсөн
7	Төслийн байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний тайлан	БОАЖЯамны 2024-09-06-ны байгаль орны Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яамны хурлаар танилцуулж баталгаажуулсан.	БОННУ баталгаажсан тайланг 2024 оны 10 сарын 03-ны өдөр хүлээн авсан.

2.2 БОМТ-ний нийт зардал, түүний бүтэц

Компани 2025 онд БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд нийт 31,804,000 төгрөг төсөвлөж байгаа бөгөөд дараах хүснэгтэд задлан үзүүлэв.

Хүснэгт 5. 2025 онд БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний урьдчилсан зардлын хувиарлалт

№	Хийх ажлын багцууд	Урьдчилан тооцсон төсөв, төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь				Хариуцсан албан тушаалтан
			1-р улирал	2-р улирал	3-р улирал	4-р улирал	
1	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжилтийн төлөвлөгөө	13,500,000.00			✓		Б. Гантөгс М.Сумъяадорж
2	Осол, эрсдэлийн менежментийг хэрэгжүүлэх	6.000,000.00		✓	✓		М.Сумъяадорж
3	Хог хаягдлын менежментийн зардал	2,440,000.00	✓	✓	✓	✓	М.Сумъяадорж
3	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	360,000,00		✓		✓	М.Сумъяадорж
4	Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	3,000,000.00				✓	Б.Гантөгс
5	Багийн ИНХ-д 2026 оны БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах	3,500,000.00				✓	М.Сумъяадорж Б.Гантөгс
6	Багийн ИНХ-д 2027 оны БОМТ-г танилцуулах	3,500,000.00				✓	М.Сумъяадорж Б.Гантөгс
Нийт		31,804,000.00					

Зураг 4. Төслийн талбайн байдал, 2024-10-10

Зураг 5. Хуримтлуурын системийг барьж байгуулсаны дараах байдал 2025.12.12

1. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

- Монгол улсын эрчим хүчний шугам сүлжээг хамгаалах дүрмийн 3-рт “Хамгаалалтын зурваст ажил үйлчилгээ явуулах дүрмийн 3.6 хэсэгт хамгаалалтын зурвас дотор тарьсан мод бут нь шугам сүлжээнд хор хохирол, гэмтэл учруулах буюу үзлэг үйлчилгээ хийхэд саад болох тохиолдолд мод, бут эзэмшигч нь түүнийг шилжүүлэн суулгах, тайрах, огтлох үүрэгтэй” гэж заасан.
- Монгол улсын ерөнхийлөгчийн “1 тэр бум мод” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд аймгийн засаг даргын тамгын газартай зөвшилцөн 1 га талбайд 300ш мод тарих төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ. Бургас хайлаас зэрэг тухайн орон нутгийн хөрс орчинд тэсвэртэй модыг тарихаар төлөвлөсөн. Хашаа хамгаалалтыг өөрсдийн дотоод нөөц боломжийг ашиглан шийдвэрлэнэ. Модны усалгаа арчилгааг мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулан ажилчдын хамтын хүчээр хамтарч хийж гүйцэтгэнэ.

Хүснэгт 6. Төслийн талбай доторхи орчны тохижилт, газрын гадаргыг хамгаалах

№	Орчны тохижилт	Хамгааллын арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Мод тарих		Ажилчдын хүчээр болон	ш	300	25,0000	7,500,000	2026	Монгол улсын ерөнхийлөгчийн зарлиг. 2025 оны 04 сарын 03 өдөр. Дугаар 44. Төрийн ордон, Улаанбаатар хот. Тэрбум мод тарих үндэсний өдөр зарлах тухай.
2	Модны усалгаа арчилгааг хийх		“Хот цэцэрлэгжүүлэх трест” ХХК-тай гэрээ байгуулан ажиллана	ш	300	10,0000	3,000,000	2026	
3	Сумын өнгө үзэмжийг сайжруулах, тав тухтай, эрүүл аюулгүй, хүрээлэн буй орчныг бий болгох зорилгоор зохион байгуулж байгаа ажилд идэвхтэй оролцно.		Ажилчдын хүчээр	-	-	-	-	-	
Ногоон бүс тохижуулах ажлын нийт зардал					13,500,000.00				

2. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд гарч болзошгүй эрсдэлүүд: Батарей эрчим хүч хуримтлуурын системийг ашиглах шийдвэрт үнэ, ашиглах боломжтой орон зай, суурилуулалт, ашиглалт, засвар үйлчилгээний хялбар байдал зэрэг хүчин зүйлс нөлөөлнө. Энд голлох дараах эрсдэлүүд хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- цахилгаан цохих
- гал гарах

2011-2023 оны хооронд хэд хэдэн томоохон сүлжээний эрчим хүч хуримтлуурын байгууламжид гал гарч, аюулгүй ажиллагааны түвшин сайжруулах үүднээс стандартуудыг илүү боловсронгуй болгож ирсэн туршлага олон улсад бий. Тиймээс батарей хуримтлуур ашиглаж ирсэн улс орнуудын туршлагаас шууд нэвтрүүлэх замаар осол эрсдэлээс сэргийлэх менежментийг төлөвшүүлнэ.

- Онцгой байдал, аваар ослын үед хүн гэмтэх, осол хүрээлэн буй орчинд тархах, зэргэлдээх барилга байгууламжид тархахаас сэргийлэхийн тулд:
 - a. Аюултай бүсийг 2 м-ээс багагүй радиустай тусгаарлах бүсээр тусгаарлах;
 - b. Галын аюулгүй байдлыг хангах үүднээс тамхи татах, оч, гал гаргах зэргийг хориглох;
 - c. Аваар осол гарснаас хөрс, усан сан зэрэг хүрээлэн буй орчинд бохирдол тархахаас сэргийлж орц, гарцыг хаах, үйлдвэрийн бүсэд хаалттай арга хэмжээ авах
 - d. Онцгой байдал, аваар ослын үеийн үйл ажиллагааны дараалал:
- Гал түймэр гарсан тохиолдолд: Гал гарсан тухай зарлан мэдээллийг онцгой байдлын үеийн журмаар зарлаж, галыг унтраахтай холбоотой арга хэмжээг авна. Үүнд: Ажилчдын хүчийг ашиглах, гал унтраах багт дуудлага өгөх, эмнэлгийн яаралтай тусламж дуудах, онцгой байдлын албанд дуудлага өгөх, гал унтраах хэрэгсэл /гал унтраагч, элс г.м/ гал команд иртэл байгаа нөөц бололцоогоо ашиглан /гал унтраагч, элс г.м ашиглан / галыг унтраах, хүмүүсийг галын Хүний эрүүл мэндийг хамгаалах. Ажилчдад хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтыг хөдөлмөр хамгааллын сургалтаар дэлгэрэнгүй өгч ослын үед авах яаралтай тусламж, зохион байгуулалттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд хүн нэг бүрийн үүргийг тодорхой болгож заасан байна. Ажилчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх, хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр хангаж холбогдох сургалтуудыг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран зохионбайгуулна.

Хүснэгт 7. Осол, эрсдэлээс сэргийлэх арга хэмжээний зардал

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Галын болзошгүй эрсдэл	Гамшигийн эрсдлийн үнэлгээг эрх бүхий байгууллагаар үнэлгээ хийлгэж дүгнэлт гаргуулах	Эрсдлийн үнэлгээ	бүхэл	1	5,000,000.00	5,000,000.00	2026	Галын аюулгүй байдлын тухай Монгол улсын хуулийн 18.5, 18.6, 18,7 заалт, Монгол улсын Шадар сайдын 2021 оны 68 дугаар тушаалын гуравдугаар хавсралтаар батлагдсан “Барилга байгууламжийн гал түймрийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх аргачилсан заавар”,
2	Гамшиг осол	Гамшиг ослын үед ажиллах төлөвлөгөө боловсруулах	Төлөвлөгөө	бүхэл	1	1,000.000.00	1,000.000.00	2026	Монгол улсын Шадар сайдын 2017 оны 49 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Гал түймрийн аюулын үнэлгээ хийх журам"-ы
Нийт			6,000,000.00 төгрөг						

3. Хог хаягдлын менежмент

Аюултай хог хаягдал буюу Батарейг устгалд оруулах. Төслийг хэрэгжүүлэхэд бусадтай харьцуулахад өндөр үр ашигтай, батарейны эрчим хүчийг хадгалах технологийн дунд тэргүүлэх байр суурь эзэлж байгаа Лити-ион (Li-ion) баттарейг сонгосон ба лити батарей нь илүү урт настай, аюултай засвар үйлчилгээ шаарддаггүй онцлогтой. Тухайлбал:

- LiFePO₄ батарей нь илүү аюулгүй
- LiFePO₄ батарей нь өндөр хүчин чадалтай хэрэглээнд тохиромжтой олон давуу талтай байдаг
- Лити төмрийн фосфатын батарей нь эрчим хүчний нягтрал багатай байдаг
- Environmental impact Low carbon footprint
- Байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллийн хувьд хоргүй зэрэг давуу талуудтай.

Батарей ашиглалтын хугацааг БНХАУ-ын батарей нийлүүлэгч компаниудын мэдээллээр 7-13 жил гэж тодорхойлсноос гадна хөрөнгө оруулагч нар эхний 5 жилийн баталгааг өгч байгаа, баталгааны хугацаанд гэмтэлтэй, засах шаардлагатай батарейг үйлдвэрлэгчид Мөн батарейг дахин сольж эмчилж засварлах чиглэлээр ашиглалтын хугацааг нэмэгдүүлж болох бөгөөд манай төслийн хөрөнгө оруулалтаа нөхөх хугацаа 15 жил, бид 20 орчим болно гэж тооцож байна.

Энэ нь батарейг устгалд оруулах хугацааг уртасгаж байгаа хэрэг бөгөөд БОМ-ын энэхүү төлөвлөгөөний хугацаанд батарейг устгалд оруулах шаардлага үүсэхгүй болохыг илтгэж байгаа юм. Төслийн хэрэгжилтийн 2029 оноос цааших хугацаанд батарейг устгалд оруулах асуудал үүсэж болзошгүй бөгөөд тийм нөхцөл байдлыг Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, байгууллагын Дотоод хяналтын системээр илрүүлэх болно. Хяналтын системд өгөгдсөн үзүүлэлтүүд нь станцад суурилагдсан үндсэн тоноглолын ажиллагааг хянахад зориулагдаж үйлчилгээний ажилчид богино хугацаанд засварлах боломжтой гэж төслийн ТЭЗҮ-д авч үзсэн байгаа. Уг станцын ашиглалтын үеийн хамгаалалт, хяналт, шинжилгээний систем нь доорх зүйлээс бүрдэнэ. Үүнд:

1. Видео ажиглалт
2. Батарей менежмент систем /батарейны бүхий л мэдээлэл агуулагдана/
3. Батарей хуримтлуурын станцын цэнэглэлт болон үйлдвэрлэл үр ашиг
4. Үр ашгийн оновчлол
5. Алсын удирдлага
6. Гэмтлийн дүгнэлт гаргах ажилбаруудыг ТЭЗҮД-д тодорхойлсон болно.

Тиймээс ашиглалтын үеийн техник, тоног төхөөрөмж, түүний дотор баттарей засварлах ажлаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөг хянахад ОХШХ-г мөрдөж ажиллана.

Хүснэгт 8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө болон зардал

- Батарей хуримтлуурын станцын батареины ашиглалтын хугацаа нь эхний 5 жилд солих шаардлаггүй гэж нийлүүлэгчээс мэдэгдсэн тул ашиглалтаас гарсан батерей байхгүй болно.
- "Нүхэн жорлон угаадасны нүх техникийн шаардлага стандарт"-д заасны дагуу газрын доорх усны эх үүсвэр хөрс агаарыг бохирдуулахгүй хүчитгэсэн доторлогоотой давтан ашиглах шаардлага хангасан хийц бүхий нэвчилтгүй суурин нүхтэй нийтийн бие засах газрыг дахин шинэчлэн хийнэ.
- Алтай хотын тохижилт үйлчилгээний газартай 2026 оны 01 сарын 09-ны өдөр байгуулсан гэрээний дагуу ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлүүлнэ.

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1		Нүхэн жорлонг сайжруулалт хийж хөрснөөс тусгаарлана.	Станцын ажилчдын хүчээр	ш	1	1,000,000	1,000,000	2026	Нүхэн жорлон, угаадасны нүх техникийн шаардлага" /MNS 5924: 2015/ Монгол Улсын стандартыг баримтална. Монгл улсын хог хаягдлын тухай хуулийн 41.1 болон 41.8 дах заалтуудын дагуу хэрэгжүүлэн ажиллана.
2	Ахуй хог хаягдал	Ахуйн хатуу хог хаягдал	Эрх бүхий этгээдтэй хийсэн гэрээ	1	120,000,0	12	1,440,00,00	Байнга	
Нийт		2,440,00.00 төгрөг							

4. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Сөрөг нөлөөллийн хяналтын цэгүүдийг байршуулах

Сөрөг нөлөөллийн тархалт, эрчмийг хянаж байх зорилготой орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дараах асуудлуудыг хамруулна. Үүнд:

- Агаарын шугам дээр шувуу үргээгүүр суурилуулна.
- Хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахад тавигдах шаардлагыг хангахад орчны хяналт шинжилгээг чиглүүлнэ.
- Агаарын шугам дээр шувуу үргээгүүр суурилуулна.

- Зураг 10 Байгаль орчны хяналт мониторинг хийх цэгүүдийн байршил

Хүснэгт 9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зардал

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Ажлын байрны орчин</i>								
<i>Усны хяналт шинжилгээ</i>								
1	Унд, ахуйн усны чанар,	Оффис дахь ус нөөцлөх савнаас	Улиралд 1	4	60,000.00	240,000.00	магадлан итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжилүүлнэ.	• MNS 6783:2019 • MNS 5105:2001
3	Агаарын шугам дээр шувуу үргээгүүр суурилуулна.	Төслийн хашаан дотор	Жилд 1 удаа	1	120.000	120,000	Ажилдын хүчээр	Цахилгаан байгууламжид ажиллах дүрэм, АА-ны дүрэм журам
Нийт		360,000.00						

5. БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Компани байгаль орчны хамгаалал, осол эрсдлээс хамгаалах чиглэлд дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байна. Үүнд:

- ХАБ-ын сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулж мөрдөнө. Хөтөлбөрт хөдөлмөр хамгааллын чадавхыг дээшлүүлэх замаар осол эрсдэлийг бууруулж, эрсдэлийг аль болох эрт, осолд дөхсөн тохиолдолд илрүүлэх замаар эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх боломж нөхцөлийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн зохицуулалт оруулна.
- Орон нутагтай болон мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах олон талт гэрээг хийх, гэрээний үүргийн биелэлтүүдийг хянах
- БОННУ-ний зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх, БОМТ-ний хэрэгжилтийг хангуулахад БОХАБ-ын асуудал хариуцсан ажилтныг томилно. Томилогдсон ажилтан нь компанийн орон нутаг дахь олон нийтийн харилцааг мөн давхар хариуцахаар зохион байгуулна.
- БОМТ-ний биелэлтэд хяналт тавих ажлыг Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, хянан батлах журмын дагуу зохион байгуулна.

Хүснэгт 10. Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөлтийн зардал

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв, төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь				Хариуцсан албан тушаалтан
			2025 онд				
			I улирал	II улирал	III улирал	IV улирал	
A	1	2	3	4	5	6	7
1	ХАБ-ын сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулах	2.000.000					Зөвлөх инженер -
2	ХАБ-ын сургалтыг зохион байгуулах	1.000.000					
Нийт		3,000,000.00					

БОМТ-ний хэрэгжилтийг оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

БОМТ-ний хэрэгжилт, ирэх оны БОМТ болон нийгмийн хариуцлагын гэрээний биелэлтийг орон нутаг танилцуулах үйл ажиллагааг жил бүр зохион байгуулна. Үүнд:

- Үйлдвэрийн БОМТ-г хууль, журамд заасны Харзат багийн ИНХ-д хэлэлцүүлж холбогдох баримт бичгийг БОМТ-ний биелэлтийн тайланд хавсаргана.
- Бүс нутгийн иргэд, оршин суугчдад төслийн үйл ажиллагааг танилцуулах сурталчилгааны ажлыг жилд 1 удаа зохион байгуулна.
- Есөнбулаг сумын ЗД буюу Алтай хотын захирагчтай гэрээ байгуулсан Нийгмийн хариуцлагын үүргээ биелүүлж, тайлагнаж дүгнүүлнэ.

Хүснэгт 11. 2025 оны БОМТ-ний хэрэгжилтийг орон нутгийн олон нийтэд тайлагнах,
2026 оны БОМТ-г танилцуулах ажлын зардал

№	БОМТ, БОМТ-ний оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны төв	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
А	1	2	3	4	5	6	7
1	Багийн ИНХ	ИНХуралд илтгэл тавих	2025 оны БОМТ-г тайлагнах	2026 оны 10 сард	3,500,000.00	БОХАБ хариуцсан мэргэжилтэн	Багийн төв
2	Багийн ИНХ	ИНХуралд илтгэл тавих	2026 оны БОМТ-г танилцуулах	2026 оны 10 сард	3,500,000.00	БОХАБ хариуцсан мэргэжилтэн	Багийн төв
Нийт		7,000,000.00					